

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Quibusdam præmissis, utraque difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ciebus vini, nisi propter unionem ad sanguinem, A
ut ex eodem Tridentino ibidem colligitur Ergo
sanguis Christi in triduo mortis mansit hypo-
stacice Verbo Divino unitus.

164. Confirmatur. Ideo corpus Christi & anima in
triduo, adhuc disjuncta inter se, erant unita hy-
postacice Verbo Divino, quia erant partes hu-
manitatis ipsius, quam iterum debebant compo-
nere in Christo glorioso, ut communiter docent
Theologi cum S. Thoma in 3. dist. 2. quest. 2.
art. 1. quest. 1. unc. 3. ad 3. At etiam sanguis in pas-
sione fusus, erat pars humanitatis, quam iterum
in Christo glorioso debeat componere, cum
corpus Christi post resurrectionem deberet esse
integrum & perfectum: Ergo sanguis in passio-
ne fusus, mansit in triduo Verbo Divino hypo-
stacice unitus.

165. Ex quo facile intelligis, cur sanguis Christi
in circumfusione fusus non manserit Verbo divi-
no unitus, bene tamen ille quem in passione ef-
fudit; cum enim sanguis in passione fusus, à
Christo reassumendus esset in resurrectione, pro-
pter integritatem sui corporis, debuit in triduo
manere Verbo divino unitus, sicut propter ean-
dem rationem caro & anima tunc manserunt ei-
dem unita: contra verò cum sanguis in circum-
fusione fusus, non fuisset ab ipso reassumendus in
resurrectione, utpote ad integritatem sui corporis
minimè necessarius, non debuit post separa-
tionem à corpore, manere Verbo divino hypo-
stacice unitus.

166. Idem cum proportionem de præputio in cir-
cumfusione abscisso dicendum est nam illud non
fuisse unquam postea corpori Christi confectum,
ac ne post resurrectionem quidem, constat tum
ex revelatione S. Brigittæ, quam supra retuli-
mus, tum ex variis narrationibus quæ de eo præ-
putio, ejusve particula quapiam, certis locis nunc
asservata, circumferuntur in sacris historiis: Illud
enim Romæ in Basilica Lateranensi, eo loco,
quem vocant *S. sancta Sanctorum*, extare scribit In-
nocentius III lib. 4 de Myst. cap. 20. n. 1. tamen
definire apertus. Gerſo part. 4. serm. in festo Pa-
schæ, ait vulgo referri Christi præputium Parisi-
sis in palatio, ut Brugis (nempe per partes)
asservari. Rursus Franciscus Colterus medita-
tione 4. ex 50. quas de vita Deiparæ edidit, tes-
tatur urbem Antverpiensem, priusquam à Geu-
sis hæreticis anno 1566. occuparetur, hoc the-
sauſauro gloriatam esse. Anicenses quoque Christi
Domini præputium inter sacras reliquias viden-
dum exhibent ut scribit Odo Gillæus lib. 1.
historiæ Anicensis cap. 17. Tandem idem Au-
thor visa à se scribit per antiqua monumenta Ab-
batia Conquensis, in die celi Ruthenensi, quibus
narratur conceditum à Carolo Magno ei Abba-
tiæ præputium Christi. Sed quidquid sit de loco
ubi sacrum illud pignus asservatur, omnino ex
tam multis narrationibus effici videtur, Christi
præputium in circumfusione abscissum, nunc in
terris retineri; ut enim omnes illæ narrationes
reiciantur tanquam falsæ, nec Christiannæ mo-
destia finit, nec miracula in hujus rei con-
firmationem divinitus parata per-
mittunt.

* *

*

DISPUTATIO X

De Ordine Assumptionis.

Ad quest. 6. Divi Thoma.

C Onſideratis duobus extremis initio-
nis hypostacice, nimirum personæ
sumente, & naturæ assumptæ, ego
S. Doctor qu. 6. de modo assumptio-
nis, quantum ad ordinem, seu de ordine quo Ver-
bum divinum humanitatem & partes ejus assump-
sit: Circa quod pauca occurrunt dicenda, quæ
sequentibus articulis expediemus.

ARTICULUS PRIMUS.

*Utrum prius fuerint assumptæ partes huma-
nitatis, quam tota humanitas, & anima
Christi prius fuerit unita Verbo,
quam corpus?*

S. I

C Quibusdam præmissis, utraque difficultas
resolvitur.

S Uppono primò, non esse questionem de pri-
oritate reali durationis, seu temporis, sed so-
lum de prioritate naturæ; nam de fide certum est,
animam, corpus, & humanitatem simul tempo-
re fuisse assumptæ à Verbo, ita ut nec anima prius
tempore quàm corpus, nec corpus prius quàm
anima, neque anima & corpus prius quàm hu-
manitas ex illis constans sunt assumptæ, sed si-
mul & in eodem instanti in quo fuit producta in
Virginis utero Christi humanitas, seu in quo fuit
creata anima Christi, & unita carni, unde resul-
tavit ipsa humanitas, fuerunt hæc omnia assump-
ta. Quare Concilium generale can. 2. profes-
sionem errorem Origenis, qui dicebat Christi ani-
mam fuisse cum cæteris animabus initio mundi
creatam, atque suis operibus meruisse uniti hy-
postacice Verbo Dei, illique de facto fuissent
tam, antequam ipsius carni in visceribus Vir-
ginis conjungeretur, sic agit: *Si quis dicit aut
sentit, animam Domini præexistisse, aut dūque esse
Deo Verbo, ante incarnationem & naturam ex
Virgine, anathema sit.* Eundem errorem impo-
gnat S. Thomas hic art. 3. ex eo quod inde se-
queretur quod anima Christi aliquando habuisset
propriam subsistentiam sine Verbo, & sic cum
fuisset à Verbo assumptæ, vel non esset facta unitio
secundum subsistentiam, vel corrupta esset subsi-
stentia animæ præexistens, quorum utrumque est
inconveniens.

Suppono secundo, esse hic sermonem de pri-
oritate naturæ secundum ordinem executionis,
certum enim & indubitatum est, totam naturam
humanam, ordine intentionis, prius naturæ fuisse
assumptam, quàm partes: Nam ut ait S. Doctor
hic art. 5. *Secundum intentionem facientis prius est
completum quàm incompletum, & per consequens
totum quàm partes.* Quæ ratio potest sic propo-
ni, & magis illustrari. Ordine intentionis
illud fuit prius naturæ assumptum, cuius assump-
tio fuit per se prius intenta: At primò intentio
fuit

fuit assumptio humanitatis, quam partium; in hoc enim mysterio per se primò intentum fuit ut Verbum fieret homo; quòd verò partes fuerint assumptæ, ideo fuit, quia ad componendam humanitatem sunt institutæ: Ergo ordine intentionis tota humanitas prius fuit unita, quam partes.

His præmissis, ordine executionis prius naturâ fuerunt assumptæ à Verbo partes humanitatis, quam tota humanitas.

Probatur primò conclusio ratione fundamentali. Eodem modo communicata fuit substantia divina (mediante quâ facta fuit assumptio) toti humanitati, & ejus partibus, quo eis convenit substantia humana eis connaturalis: Sed substantia humana in ordine executionis prius naturâ convenit animæ rationali, deinde corpori cui unitur per informationem, & denique toti humanitati ex utroque relucanti: Ergo ordine executionis prius naturâ fuerunt assumptæ partes humanitatis, quam tota humanitas. Major patet, nullam enim est fundamentum invertendi in assumptione humanitatis ad Verbum, modum & ordinem naturalem, cum non sint multiplicanda miracula sine necessitate, & gratia non minùs abhorreat à superfluo, quâ natura. Minor verò probatur ex D. Thoma 1. p. q. 76. art. 1. ad 5. ubi ait:

Anima illud esse in quo subsistit, communicat materia corporali, ex qua & anima intellectiva fit unum, ita quod illud esse quod est totius compositi, est etiam ipsius anime: quod non accidit in aliis formis que non sunt subsistentes, & propter hoc anima humana remanet in suo esse destructo corpore, non alia forma. Et de spiritualibus creaturis art. 2. ad 3. Habet (inquit) anima esse subsistens, in quantum esse suum non dependet à corpore, ut pote supra materiam corporalem elevatum; & tamen ad hujus communionem recipit corpus, ut scilicet unum esse anima & corpus, quod est esse hominis. Item in 1. dist. 8. quæst. 5. art. 2. ad 2. hæc scribit: Anima sine dubio habet in se esse perfectum quomodo hoc esse non resultat ex partibus componentibus quidditatem ipsius, nec per conjunctionem corporis efficitur ibi aliquid aliud esse, imò hoc ipsum esse quod est anima per se, sit esse conjuncti, esse enim conjuncti, non est nisi esse ipsius forme. Quibus verbis S. Doctor aperte docet, substantiam humanam prius naturâ convenire animæ rationali, quam toti humanitati. Ratio etiam id suadet, nam anima rationalis sit per creationem: Ergo per illam accepit esse substantiæ, & non per generationem: Sed per hoc quod unitur corpori, non amittit illud esse, alias frustra produceretur à Deo per creationem: Ergo prius naturâ subsistit, quam uniatur corpori, subindeque prius naturâ illi convenit substantia, quam toti humanitati.

Probatur secundò conclusio: Per animam rationalem constituitur humanitas in esse humanitatis, & consequenter in esse assumptibilis: Ergo est medium quo humanitas fuit assumpta à Verbo, quam tota humanitas. Similiter corpus est causa materialis constituens humanitatem: Ergo etiam est medium quo tota humanitas unitur Verbo divino. Probatur Consequentia, quod enim constituit humanitatem in ratione totius, reddit eam in suo genere aptam ut completè subsistat: Ergo etiam ut alienâ substantiâ personam constituentem terminari possit.

Tertiò suaderi potest conclusio hac ratione. Ordo intentionis & ordo executionis in essentialiter subordinatis (qualiter sunt partes & to-

tum) opposito modo se habent, ita ut quod est primum in intentione, sit ultimum in executione, & e contra: Ergo cum in intentione prius sit assumpta humanitas, quam ejus partes, ut supposit. 2. ostendimus, in executione prius assumptæ sunt ipsæ partes, quam tota humanitas.

Dico secundò: Verbum divinum prius naturâ assumpsit animam, quam corpus, ita S. Doctor hic art. 1. ubi sic ait: *Secundum ordinem causalitatis ipsa anima est aliquantulum causa carnis unitive Filio Dei: non enim esset assumptibilis, nisi per ordinem quem habet ad animam rationalem, secundum quem habet quod sit caro humana.*

Ratio etiam suffragatur: Illud enim fuit prius naturâ assumptum à Verbo, quod prius habuit per illud subsistere & existeret: At anima prius naturâ habuit à Verbo quod subsisteret & existeret, quam corpus: Ergo anima prius naturâ fuit assumpta à Verbo, quam corpus. Major patet, Minor probatur. In assumptione humanitatis Verbum divinum, ut supra dicebamus, servavit, quantum fieri potuit, ordinem qui in generatione hominis servatur, quia non sunt multiplicanda in hoc mysterio miracula sine necessitate: Sed in generatione hominis anima rationalis prius naturâ subsistit, quam corpus, ut ex supra dictis patet, & demonstrari solet in Philosophia: Ergo anima Christi prius natura habuit à Verbo quod subsisteret, quam corpus, subindeque prius natura fuit assumpta, quam corpus.

Sed quærunthinc aliqui, an illa fuerit prius assumpta ut quod, vel solum ut quo?

Respondeo breviter, hanc difficultatem pendere ex alia quæ in metaphysica agitari solet, an scilicet anima rationalis adu unita corpori, subsistat ut quod, vel tantum ut quo? In cujus resolutione divisi sunt Theologi, aliis partem affirmativam, aliis negativam tenentibus. Sed pro conciliatione utriusque sententiæ.

Advertendum est, dupliciter aliquid posse dici subsistere ut quod, Primò prout idem est, ac existeret per se separatam, ut frequenter docet S. Thomas; & in hoc sensu anima communicata corpori, non subsistit ut quod, cum sit alio tanquam pars in toto. Secundò dicitur aliquid subsistere ut quod, quia non dependet ab alio ut à subiecto, vel etiam ut à principio formali essendi; & hoc secundo modo anima rationalis, etiam ut conjuncta corpori, & ipsum informans, subsistit ut quod, quia habet esse independentem à materia, & est principium formale essendi & subsistendi ipsi corpori, & toti composito: cum enim producatur per creationem, per illam accipit propriam existentiam & substantiam, quam non amittit per hoc quod conjungitur corpori, sed potius illam communicat non solum corpori sed etiam toti humanitati. Unde in hoc distinguitur anima rationalis ab aliis formis corporeis & materialibus, quòd illæ non subsistunt vel existunt per existentiam aut substantiâ propriam, sed totius compositi, quam generans primò communicat toti composito, secundò formæ, & mediante forma materiæ. Anima verò rationalis recipit immediatè à Deo propriâ substantiâ & existentiam, quam communicat corpori, & toti humanitati; unde anima rationalis, etiam dum est conjuncta corpori, subsistit & existit ut quod. Cum ergo (ut sæpe diximus) anima Christi eodem modo sit facta subsistens per substantiam Verbi, quo fuit subsistens substantia creata, & sibi

& sibi propriâ, dicendum est, animam Christi fuisse prius naturâ assumptam, quam corpus & totam humanitatem, non solum ut quo, sed etiam ut quod. Ipsum verò corpus solum fuit prius naturâ assumptum ut quo, non verò ut quod, quàm tota humanitas; non enim eadem est ratio de corpore, ac de anima rationali; nam anima creatur à Deo per actionem specialem distinctam à generatione, vel productione totius, non autem corpus: unde quando generatur homo, datur anima subsistentia independens à subsistentia totius humanitatis, non autem corpori, quod non subsistit, nec existit, nisi per subsistentiam & existentiam ipsius animæ rationalis.

9. Dices eundem prorsus ordinem servavit Verbum divinum in prima assumptione humanitatis, ac in re assumptione factâ in resurrectione, nulla enim videtur ratio disparitatis. At in resurrectione sic humanitas fuit re assumpta, ut tamen utraque ejus pars anima scilicet & corpus, prius existerent & subsisterent ut quod: Ergo idem erit dicendum de prima assumptione.

10. Respondeo negando Majorem, nam in prima assumptione Verbum divinum servavit, quantum fieri potuit; ordinem proportionatum ordini naturæ, juxta quem corpus non debuit prius assumi ut quod, cum propriâ subsistentiâ & existentia non gaudeat, sicut anima: At in re assumptione factâ in resurrectione, non potuit iste ordo servari, quia dissoluta per mortem humanitate, utraque ejus pars ab invicem separata, subsistebat & existerat ut quod per subsistentiam & existentiam Verbi.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

11. **O**bjicies primò contra primam conclusionem: Assumptio facta est per communicationem divinæ subsistentiæ, quæ eodem modo & ordine debuit communicari humanitati, quo propriâ & connaturalis, ut enim supra dicebamus, non sunt multiplicanda miracula sine necessitate: Sed subsistentia creata prius convenit toti humanitati, quàm ejus partibus; quia convenit tantum partibus propter naturam totalem, & maxime parti materiali, quæ non potest subsistere nisi in toto. Ergo partes humanitatis non fuerunt prius assumptæ in executione, quàm tota humanitas.

12. Confirmatur: Personalitas Verbi divini est perfecta & completa: Ergo prius naturâ debuit communicari substantiæ completæ, qualis est tota humanitas, quàm substantiæ incompletæ, qualis est anima rationalis, vel corpus, & per consequens partes non fuerunt prius naturâ assumptæ, quàm tota humanitas.

13. **A**d objectionem respondeo, concessâ Majori, negando Minorem: Licet enim in compositis parte corporeis & materialibus prius conveniat toti subsistere & existeri, quàm ejus partibus; in homine, tamen prius in executione convenit partibus humanitatis subsistere & existeri, quàm toti humanitati; animæ quidem rationali, quia creatur, creatio autem terminatur ad esse; corpori verò, quia prius naturâ informatur animâ rationali, subindeque ejus subsistentiam & existentiam prius naturâ participat, quàm tota humanitas resultet: Unde pro illo priori, tam anima quàm corpus intelliguntur subsistere in seipsis, & non in toto, quamvis nullum sit reale insitans, quo non subsistant in toto.

Ad confirmationem, concessâ Antecedente, neganda est Consequentia; nam personalitas Verbi divini, licet sit perfecta & completa, tamen ob infinitam suam perfectionem & eminentiam, potest uniri cuicunque substantiæ, sive completæ sive incompletæ, eique se accommodare eodem modo ac si esset propria ejus & connaturalis, quæ eminenter continet quancumque personalitatem creatam. Unde in triduo mortis Christi mansit unitum animæ & corpori separatis, quamvis essent substantiæ partiales & incompletæ.

B Objicies secundo contra secundam conclusionem: Unam partem assumi posterius naturâ, quàm aliam est eam assumi mediante illa: At corpus non fuit assumptum mediante anima. Ergo non fuit assumptum posterius naturâ, quàm illa. Major patet, Minor probatur. Si Verbum divinum assumpsisset corpus mediante animâ, sequeretur quod hoc ipso quod per mortem separata fuisset anima à corpore, dissoluta fuisset unio ipsius corporis cum Verbo, quoties enim aliquis inter se unio aliquid medio, si unum separatur ab altero, dissolvitur unio; sicut remota superficie, removeretur color à corpore, quia illi inest, mediante superficie. Consequens autem est falsum, quia corpus in triduo fuit separatum ab anima, & tamen mansit hypostaticè unitum Verbo divino: Ergo Verbum non assumpsit corpus mediante animâ.

C Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem, ad cujus probationem negatur sequela, & ad illius probationem, dicendum cum S. Thoma hic art. 1. ad 3. quod nihil prohibet aliquid esse causam alicujus quantum ad aptitudinem & congruitatem, quo tamen remoto illud non tollitur; quia est fieri alicujus dependeat ab aliquo, postquam tamen est factum esse, ab eo non dependet: sicut si inter aliquam amicitiam causatur, aliquo mediante, eo recedente, adhuc amicitia remanet; & si aliqua in matrimonio ducitur propter pulchritudinem, quæ facit congruentem in muliere ad copulam conjugalem; tamen pulchritudine cessante, adhuc durat copula conjugalis. Et similiter separata à animâ, remanet unio Personæ ad rationem.

ARTICULUS II.

Utrum gratia habitualis habuerit rationem medii, seu dispositionis physica, aut moralis, ad unionem hypostaticam?

Affirmant Alensis, Gabriel, & alii antiqui Theologi, ex hoc inferentes solam naturam intellectualem, quæ est capax gratiæ & beatitudinis, posse assumi à Persona divina. Negat verò D. Thomas hic art. 6. & quæst. sequenti art. 7. & supra quæst. 2. art. 10. quem sequuntur communiter Theologi, tam domestici, quàm extranei, cum quibus

Dico, gratiam habitualement in anima Christi existentem, non habuisse rationem medii, seu dispositionis physica, aut moralis, ad unionem hypostaticam cum Verbo: posse tamen dici medium congruentiæ respectu hujus unionis.

Prima pars probatur: Dispositio physica & moralis rei, debet esse ejusdem ordinis cum forma ad quam disponit, & illam necessariò lectionem trahere; omniâque quæ illius introductionem impediunt destruere: Sed gratia habitualis non habet tres illas condiciones, respectu unionis hypostaticæ: Ergo non est, nec dici potest dispositio.